

■ Interpretatie van het begrip ‘effectief actief’

Opdat sommige kapitalen en afkoopwaarden in aanmerking zouden kunnen komen voor een fiscaal gunstig regime (hetzij de aanslagvoet van 10%, hetzij de beperking van de in aanmerking te nemen berekeningsgrondslag voor de vaststelling van de omzettingsrente met betrekking tot kapitalen en afkoopwaarden die in aanmerking komen voor de omzetting in lijfrenten), is vereist dat die kapitalen ten vroegste bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd worden uitgekeerd aan de begunstigde die minstens tot aan die leeftijd effectief actief is gebleven.

■ WETTELIJKE PENSIOENLEEFTIJD

Algemeen

In België ligt de normale pensioenleeftijd voor alle pensioenen die aanvangen vanaf 1 januari 2009 principieel vast op de leeftijd van 65 jaar, zowel voor vrouwen als voor mannen.

Uitzonderingen

De wettelijke leeftijd kan afwijken van 65 jaar:

1) indien u werkt in één van onderstaande sectoren:

Nieuwe regeling:

a. Mijnwerkers

De leeftijd op 31 december 2011 bepaalt op welke manier het pensioen wordt berekend.

55 of ouder op 31 december 2011 (geboren vóór 1957)

Voor deze groep blijft de oude regeling van toepassing wanneer hun pensioen ingaat na 2012. Dit houdt in dat zij ook na 2011 een verdere loopbaan opbouwen als mijnwerker. Een ondergronds mijnwerker kan vanaf 55 jaar het pensioen als mijnwerker aanvragen of van zodra hij 25 jaren als ondergronds mijnwerker kan bewijzen. Als bovengronds mijnwerker blijft de pensioenleeftijd 60 jaar.

Jonger dan 55 op 31 december 2011 (geboren na 1956)

- Minstens 20 loopbaanjaren als ondergronds mijnwerker op 31 december 2011. Voor deze groep blijft de pensioenleeftijd 55 jaar of wordt de pensioenleeftijd bereikt bij 25 loopbaanjaren.
- Minder dan 20 loopbaanjaren als ondergronds mijnwerker op 31 december 2011. Deze groep wordt beschouwd als gewone werknemers. Dit betekent dat de jaren voor en na 31 december 2011 dus gewone werknemersjaren zijn voor de leeftijdsvoorwaarden..

b. Zeevarenden

De leeftijd op 31 december 2011 bepaalt op welke manier het pensioen wordt berekend.

55 of ouder op 31 december 2011 (geboren vóór 1957)

Als de werknemer geboren is voor 1957 blijft de oude regeling van toepassing. De vroegst mogelijke pensioenleeftijd blijft 60 jaar.

Jonger dan 55 op 31 december 2011 (geboren na 1956)

Voor het vervroegde pensioen worden perioden als zeevarenden gelijkgesteld met jaren als gewone werknemer. Om aan de loopbaanvoorwaarden te voldoen worden maximum 3 bijkomende fictieve jaren geteld, waarbij 80 vaardagen telkens recht geven op 1 bijkomend fictief jaar. Dus 240 of meer vaardagen geven recht op 3 X 1 fictief jaar = 3 bijkomende fictieve jaren.

c. Vliegend personeel van de burgerluchtvaart

Voor deze beroeps categorie heeft de hervorming een invloed op de pensioenleeftijd en de berekeningswijze (loopbaanbreuk en loonplafonds). Bepalend zijn de leeftijd en de loopbaan op 31 december 2011.

Personen die op 31 december 2011 aan één van volgende voorwaarden voldeden, kunnen hun pensioen als lid van de burgerluchtvaart aanvragen:

- 55 jaar of ouder op 31 december 2012 (geboren vóór 1958);

of

- Een loopbaan van 30 jaar als piloot;

of

Een loopbaan van 34 jaar als vliegend cabinepersoneel (eventueel in combinatie jaren als stuurpersoneel).

Betrokkene behoudt bovendien het recht om later dit pensioen op te nemen ongeacht het tijdstip of de strengere voorwaarden die dan gelden.

Voor wie op 31 december 2011 niet aan deze voorwaarden voldoet bedraagt de pensioenleeftijd 65 jaar. Uitzonderlijk kan het pensioengedeelte als vliegend personeel worden opgenomen na een loopbaan van 45 kalenderjaren. Om sneller aan deze voorwaarden te voldoen wordt de werkelijke loopbaan aangevuld met een fictieve loopbaan waarbij het aantal kalenderjaren als stuurpersoneel wordt vermenigvuldigd met 1,5 en deze als cabinepersoneel met 1,33. Deze berekeningswijze mag echter geen vroegere ingangsdatum dan deze volgens de regels voor wie wel aan de voorwaarden voldeed.

Voor meer informatie over deze bijzondere stelsels zie:
<http://www.onprvp.fgov.be/nl/profes/news/pages/reformoverview.aspx>

Oude regeling:

a. Mijnwerkers

- 55 jaar voor de ondergrondse mijnwerkers;
- 60 jaar voor de bovengrondse mijnwerkers;
- om het even welke leeftijd zodra een persoon 25 jaar op regelmatige of uitzonderlijke wijze als ondergronds mijnwerker heeft gewerkt.

b. Zeevarenden

- 60 jaar.

c. Vliegend personeel van de burgerluchtvaart

- op de leeftijd van 55 jaar;
- op om het even welke leeftijd zodra de persoon:
 - gedurende 30 jaar tewerkgesteld is als lid van het stuurpersoneel of;
 - gedurende 34 jaar tewerkgesteld is als lid van het cabinepersoneel (of afwisselend als lid van het stuur- en cabinepersoneel).

2) indien een wettelijke bepaling voorziet in een wettelijke pensioenuitkering op een andere wettelijke leeftijd dan die van 65 jaar.

■ REFERENTIEPERIODE VÓÓR DE WETTELIJKE PENSIOENLEEFTIJD

De referentieperiode is de periode vóór de wettelijke pensioenleeftijd die in aanmerking moet worden genomen om vast te stellen of iemand al dan niet effectief actief is gebleven tot die leeftijd. De referentieperiode wordt vastgesteld op 3 jaar.

De verkrijger van bedoelde kapitalen en afkoopwaarden moet dus gedurende de laatste 3 jaren die onmiddellijk voorafgaan aan zijn/haar wettelijke pensioenleeftijd ononderbroken effectief actief zijn gebleven.

■ EFFECTIEF ACTIEF

a) Werknemers en bedrijfsleiders / loontrekkers

Om van het gunstig fiscaal regime te kunnen genieten, moeten de werknemers of bedrijfsleiders gedurende de volledige referentieperiode tot bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd effectief nog een beroepsactiviteit hebben uitgeoefend.

Gelijkgestelde periodes

Bepaalde periodes van inactiviteit of van mindere activiteit kunnen evenwel met periodes van activiteit gelijkgesteld worden. Dit is in het bijzonder het geval:

- voor de periode waarin het overlevingspensioen is verkregen voor zover daarnaast nog een eigen activiteit wordt uitgeoefend (ten belope van de toegelaten beroepswerkzaamheid);
- voor de periode tijdens dewelke de verkrijger zijn recht op halftijds brugpensioen heeft laten gelden en dat hij:
 - ofwel reeds op 31 december 2011 van die regeling genoot;
 - of vóór 28 november 2011 een akkoord gesloten had met zijn werkgever om zijn arbeidsprestaties te halveren en voor zover dat halftijds brugpensioen ingegaan is vóór 1 april 2012.
- voor de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen met bedrijfstoelage genieten voor zover zij aangepast beschikbaar zijn als bedoeld in artikel 56, § 3, van het koninklijk besluit van 25.11.1991 houdende werkloosheidsreglementering. Aangepaste beschikbaarheid houdt onder meer in dat men ingeschreven blijft als werkzoekende en meewerkt aan een aangepaste begeleiding. Deze aangepaste begeleiding gebeurt door middel van een individueel actieplan.
- voor de periode van tewerkstelling in een 'deeltijdse' arbeidsregeling;
- voor de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen genieten en derhalve:
 - onvrijwillig werkloos zijn en dus geen passende opleiding of betrekking die wordt aangeboden weigeren;-;
 - beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt;
 - actief meewerken aan begeleidings- of opleidingsacties die de VDAB of BGDA kan voorstellen;
 - zelf actief naar werk zoeken via het raadplegen van werkaanbiedingen, spontaan te solliciteren, zich inschrijven bij interim-kantoren, enz.
- wanneer betrokkenen **vóór hun 62ste** hun voltijdse arbeidsprestaties of hun deeltijdse arbeidsregeling volledig schorsen in het kader van het voltijds tijdskrediet¹ of andere loopbaanvermindering, maar **vanaf hun 62ste** tot hun wettelijke pensioenleeftijd hun arbeidsprestaties terug volledig hervatten;

1 Artikel 1, 1ste streepje en 3 tot 5 van CAO 77bis.

- wanneer betrokkenen ongeacht hun leeftijd, aanspraak hebben gemaakt op:
 - het recht op 1/5de loopbaanvermindering²;
 - het recht op vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking³;
 - een andere loopbaanvermindering tot maximum de helft van de voltijdse betrekking.
- voor de periode van ontslag met recht op werkloosheidsuitkeringen: deze wordt gelijkgesteld met de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen genieten (zie hoger);
- voor de periode van ontslag als betrokkenen opzeggingsvergoedingen genieten en bijgevolg geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen, voor zover:
 - de werkloosheid voortvloeit uit omstandigheden onafhankelijk van de wil van betrokkenen⁴
 - betrokkene als werkzoekende is ingeschreven en blijft⁵ én
 - beschikbaar is voor de arbeidsmarkt en actief zoekt naar werk⁶;
- voor de periode van wettelijk jaarlijks verlof of de wettelijk voorziene inhaalrust;
- voor de periode van wettelijke ziekte- of invaliditeit, waarbij de arbeidsongeschiktheid niet de beëindiging van de arbeidsovereenkomst tot gevolg heeft en voor zover de arbeidsongeschiktheid het gevolg is van ziekte (andere dan beroepsziekte) of ongeval (andere dan arbeidsongeval);
- voor de periode waarin een vergoeding wordt verkregen voor tijdelijke, algehele arbeidsongeschiktheid of een vergoeding voor blijvende ongeschiktheid wanneer de arbeidsongeschiktheid het gevolg is van een arbeidsongeval, of waarin een vergoeding wordt verkregen voor volledige tijdelijke of volledige blijvende arbeidsongeschiktheid, wanneer de arbeidsongeschiktheid het gevolg is van een beroepsziekte.

NIET gelijk te stellen periodes

Volgende periodes kunnen niet worden aangemerkt als zijnde periodes van effectieve activiteit:

- de periode vanaf wanneer het vervroegd pensioen is ingegaan, zelfs indien vanaf 62 jaar of later de pensioenrechten worden geschorst om bijvoorbeeld als uitzendkracht terug aan de slag te gaan tot hun wettelijke pensioenleeftijd;
- de periode waarin het overlevingspensioen is verkregen en waarbij de eigen beroepsactiviteit volledig is stopgezet vóór het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd;
- wanneer betrokkenen **na** hun 62ste hun voltijdse arbeidsprestaties of hun deeltijdse arbeidsregeling **volledig** schorsen in het kader van het voltijds tijdscrediet⁷ of andere loopbaanvermindering;
- de periode tijdens de welke een ontslagen werknemer die niet voldoet aan de voorwaarden om te kunnen gebruik maken van het stelsel van de werkloosheid met bedrijfstoelage (het vroegere 'voltijdse brugpensioen') een aanvullende of extrawettelijke werkloosheidsuitkering krijgt bovenop de wettelijke werkloosheidsuitkeringen (pseudo-brugpensioen, ook wel canada-dry genoemd).

b) Zelfstandigen en bedrijfsleiders die het statuut van zelfstandige hebben

Van de zelfstandige die tot het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd en minstens gedurende de drie onmiddellijk daaraan voorafgaande jaren, onafgebroken aangesloten was bij een sociaal verzekeringsfonds en tijdens die periode effectief en volledig de in het kader van het sociaal statuut van de zelfstandigen in hoofdberoep verplicht verschuldigde sociale bijdragen heeft betaald, mag worden aangenomen dat hij effectief actief is gebleven tot aan de wettelijke pensioenleeftijd.

Gelijkgestelde periodes

De periode vóór de wettelijke pensioenleeftijd waarin de zelfstandige activiteit volledig werd stopgezet ingevolge arbeidsongeschiktheid en de arbeidsongeschiktheid is erkend door de adviserend geneesheer van het ziekenfonds waarbij de zelfstandige is aangesloten.

NIET gelijk te stellen periodes

De periode vanaf wanneer het vervroegd pensioen is ingegaan, zelfs indien vanaf 62 jaar of later de pensioenrechten worden geschorst om bijvoorbeeld als uitzendkracht terug aan de slag te gaan tot de wettelijke pensioenleeftijd.

2 Artikel 1, 2de streepje en art. 6 tot 8 van CAO 77bis.

3 Artikel 1, 3de streepje en art. 9 tot 10 van CAO 77bis.

4 Artikel 44 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering (BS 31.12.1991).

5 Artikel 58, § 1, 1ste lid, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering (BS 31.12.1991).

6 Artikelen 24, § 1, 3de lid, 5°; 56, § 1, en 58, § 1, 1ste lid, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering (BS 31.12.1991).

7 Artikel 1, 1ste streepje en art. 3 tot 5 van CAO nr. 77bis.